

РЕШЕНИЕ

№ 92

гр. Смолян , 10.05.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – СМОЛЯН, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ** в публично заседание на девети април, през две хиляди двадесет и
първа година в следния състав:

Председател:	Тоничка Д. Кисьова
Членове:	Росица Н. Кокудева Мария А. Славчева

при участието на секретаря Софка М. Димитрова
като разгледа докладваното от Тоничка Д. Кисьова Въззивно гражданско
дело № 20215400500068 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С Решение № 20006/25.01.2021г., постановено по гр.д.№ 2/2020г. по описа на 3.ския районен съд е осъдено на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. 3., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. 3., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г., обезщетение за неимуществени вреди вследствие на професионалното заболяване „Силикоза I степен, късна, бавноразвиваща се с 30 % степен на увреждане“, от която е страдал Ю. М., в размер на 20 000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението. Осъдено е на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. 3., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. 3., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г. обезщетение за неимуществени вреди вследствие на професионалното заболяване „Вегетативна полиневропатия на горните крайници, II ст., от която е страдал Ю. М., в размер на 10 000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението. Осъдено е на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. 3., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. 3., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г. обезщетение за неимуществени вреди от заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, причинено на Ю. М. от трудова злополука, възникнала на 20.10.1982 г., в размер на 10

000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението. Отхвърлен е предявеният иск за присъждане на неимуществени вреди за заболяването от „Инсулинозависим захарен диабет“, за разликата от 10 000 лева до 15 000 лева, като неоснователен и недоказан. Отхвърлен е предявеният иск за присъждане на имуществени вреди за заплащане ежемесечно на сумите 18,94 лева за лекарството „Теотард“ и сумата 18,28 лева за лекарството „Спирива Респимат“, като неоснователен. Отхвърлено е направеното възражение от „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК *** за изтекла погасителна давност за претенцията за обезщетение на неимуществени вреди за професионалните заболявания „Вегетативна полиневропатия, силикоза I ст. (за 1/2 стадий)“ и за „Инсулинозависим захарен диабет“, като неоснователно. Осъдено е „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М., с ЕГН ***** и М.Ю. Д., с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020 г., разноски по делото, в размер на 888,89 лева, съобразно уважената част от иска. Осъдено е „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М. да заплати в полза на РС - З., разноски в размер на 2200 лева, от които - 1600 лева ДТ върху присъдените обезщетения за неимуществени вреди и 600,00 лева - за съдебномедицински експертизи. Осъдени са М.С. М., с ЕГН ***** и М.Ю. Д., с ЕГН *****, с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020 г., да заплатят на „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., разноски, в размер на 133,33 лева, съобразно отхвърлената част от иска.

Решението е обжалвано в срок с въззивна жалба с вх.№ 271/02.02.2021г. от „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, представлявано от управителите инж.Е. М. и Р.Б. в осъдителната му част, с оплакване за неправилност. Излагат се доводи, че с протоколно определение от 10.12.2020г. съдът е приел делото за решаване по същество, а впоследствие с определение № 20271/23.12г. е отменил дадения ход по същество, конституирал е ищците М. С. М. и М.Ю. Д. и е насрочил делото на 18.01.2021г. на основание подадена молба от адв.М., с която е уведомил съда, че ищецът Ю. Д.ов М. е починал. Твърди се, че съдът не е съобразил разпоредбата на чл.229,ал.2 от ГПК и не е постановил първо решение, а след това да спре производството и да предприеме действия по чл.230 от ГПК, поради което решението е неправилно и следва да бъде върнато за ново разглеждане от районния съд. Твърди се още, че от доказателствата по делото е видно, че между страните е водено гр.д.№12/1995г. по чл. 159, ал.3 от КТ, по което е издаден изпълнителен лист, а от приложеното удостоверение от СИС се установява, че по този изпълнителен лист на М. е изплатена сума в размер на 10950 лева. С Решение №1212/19.09.1997г по гр.д. №831/1995г на ВКС,IV г.о., с което е отменено решението на Окръжен съд Смолян за оставане в сила на първоинстанционното решение по гр.д.№12/1995г., е признато за установено по отношение на „Г.“ АД клон З. и Районно управление социално осигуряване гр.Смолян на основание чл.159,ал.3 от Кодекса на труда, че Ю. Д.ов М., като работник в рудник „Градище“ на длъжност „крепач“ на 20.10.1982г. по време на работа първа смяна е претърпял трудова злополука вследствие на внезапен взрив в рудника бил изхвърлен от взривната вълна. По образуваното в СИС при РС З. изп.д. №334/1997г. с вискател Ю. Д.ов М. и длъжник „Г. З.“ АД на основание издадения изпълнителен лист по гр.д. №12/1995г. на вискателя е заплатена сума в размер на 10950 лева, като изп. дело е свършено на 30.06.1998г. В исковата си молба ищецът твърди, че с решение №1212/19.09.1997г по гр.дело №831/1995г.на ВКС IVг.о. е признато за установено, че ищецът Ю.

Д.ов М. е заболял от захарен диабет, вследствие на трудова злополука, станала на 20.10.1982г.,което заболяване е констатирано с Решение на ЦТЕЛК №75/08.12.1994г. С оглед на това Ю. Д.ов М. е обезщетен за причинените му неимуществени вреди вследствие на заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, причинено от възникналата на 20.10.1982г. трудова злополука, поради което искът за присъждане на обезщетение за това заболяване в същия стадий следва да бъде отхвърлен като неоснователен. С Експертно решение №2211 от 12.11.2019г. на ТЕЛК при МБАЛ „д-р Братан Шукеров“ гр.Смолян е констатирано заболяване „Захарен диабет II тип на инсулиново лечение“. В решението на ТЕЛК е записано, че се касае за общо заболяване, а ищецът не е обжалвал експертното решение на ТЕЛК в частта относно определяне на заболяването „Захарен диабет II тип на инсулиново лечение“ като общо, а не професионално такова.В обжалваното решение съдът също е приел, че заболяването инсулинозависим диабет не е професионално, тъй като не попада в списъка на професионалните заболявания, но въпреки това с решението на ВКС е прието наличие на причинна връзка между възникнал инцидент и появата на това заболяване у Ю. М.. Ищецът претендира и обезщетение за неимуществени вреди вследствие на професионално заболяване „Силикоза I-II степен“. От събраните по делото доказателства обаче е установено, че заболяването е в I стадии, а не в I-II стадий и това е видно както от ЕР на ТЕЛК, така и в заключението на вещото лице по СМЕ д-р Ш.. Поради изложеното предявения иск за това професионално заболяване следва да бъде отхвърлен за разликата от I до I-II стадий. В жалбата се твърди, че обжалваното решение не е съобразено със съдебна практика, в т.ч. и с ППВС № 4/1968 г., като районният съд не е взел предвид при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди всички установени по делото конкретни обстоятелства, относими към момента на увреждането, вида, характера, тежестта и прогнозата за увреждането. Размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост, като това понятие е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението и на първо място това

са социално-икономическите условия към момента на увреждането.В този смисъл е и практиката на ВКС в решение № 242/12.01.2017г. по т. д. № 3319/2015 г. на ВКС, II т. о., решение № 83/06.07.2009 г. по т. д. № 795/2008 г. на ВКС, II т. о., решение № 1/26.03.2012 г. по т. д. № 299/2011 г. на ВКС, II т. о. решение № 95/24.10.2012 г. по т. д. № 916/2011 г. на ВКС, I т. о., и др. , в които решения е прието, че при определяне на дължимото обезщетение за неимуществени вреди съдът следва да отчита социално-икономически условия в страната към момента на настъпване на вредите.От приетите по делото доказателства се установява, че заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“ е причинено на Ю. М. от трудова злополука, възникнала на 20.10.1982г.; заболяването „Силикоза I степен късна, бавноразвиваща се“ е диагностицирана през 1994 година, което обстоятелство се признава и от ищеца в исковата молба и заболяването „Вегетативна полиневропатия на горните крайници, II ст.“, е диагностицирано през 1992 година, когато ищецът е лекуван в РБ гр.Мадан в професионално отделение със същата диагноза.С оглед на установеното обезщетенията за трите вида заболявания следва да бъдат съобразени със социално-икономическите условия в страната съответно към съответните години 1982г., 1994г. и 1992г., а в обжалваното решение обезщетенията за неимуществени вреди от трите заболявания са определени при съобразяване със социално-икономическите условия към настоящия момент, което е в разрез със задължителната практика на ВКС. От доказателствата по делото се установява, че ищецът е придобил право на пенсия за ИВС на 18.08.1990г. След това той не е упражнявал труд в продължение на 18 години, като след 10.11.2008г. е започнал работа в „Г. 3.“ АД

като pazач до 26.07.2018г в продължение на 10 години. От това може да се направи извод, че

заболяванията при ищеца не са протичали тежко. Той е представил медицинско свидетелство и е работил като pazач в продължение на 10 години. Трудовото му правоотношение е прекратено една година преди завеждане на делото и в момен, когато той се е снабдил с етапни епикризи от УМБАЛ „Свети Георги“ гр.Пловдив, които са послужили за освидетелстването му в ТЕЛК при МБАЛ Смолян. Моли да бъде отменено обжалваното решение в осъдителната му част и делото бъде върнато за ново разглеждане от районния съд, който да повтори процесуалните действия, извършени след смъртта на ищеца или да бъде отменено като неправилно и спорът да бъде решен по същество. Претендира за разноски.

В срока по чл.263,ал.1 от ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба с вх.№ 395/16.02.2021г. от М.Ю. Д. и М.С. М. и двамата от с.С., общ.З., чрез пълномощника им адв.Б.М., в който оспорват същата като неоснователна. Излагат доводи, че решението на първоинстанционния съд е правилно и обосновано с данните по делото. Сочи се, че искането за връщане на делото за ново разглеждане от първоинстанционния съд е неоснователно, тъй като не е налице процесуално нарушение. Не е налице нарушение на разпоредбите на чл.229 ал.2 и 230 ГПК. Последните целят защита на интересите на правоприемниците на страните по делото в случай на смърт, като в случая съдът е отменил дадения ход по същество и е върнал делото за решаването му с участието на наследниците. В практиката си ВКС няколкократно е приемал, че решението постановено от съда, когато страната е починала след устните състезания и преди постановяване на решението, последното не е недопустимо и затова въззивните жалба на наследниците следва да се разгледат от въззивния съд. Спирането на делото преди постановяване на решението и връщането на хода на делото във фазата на съдебното дирене с участието на правоприемниците не нарушава интересите и правата на страните, нещо повече дадена е възможност те да предприемат необходимите процесуални действия. Във въззивната жалба се сочи, че решение на ЗРС не е съобразено с нормата на чл.229, ал.2 от ГПК, но не се изтъква наличието на порок, който да е засегнал нечии права или интереси. Твърди се, че ответникът може да се позовава на това само, ако неговите права са засегнати и има правен интерес, но не и когато са засегнати правата на ищите. Сочи се още, че изп. д. № 334 /1997 г. е образувано за присъдени разноски, а не за обезщетение, по гр.д. №12/1995г. по описа на ЗРС, като това е видно и то решението на касационната инстанция № 1212/19.09.1997 г. по гр.д. № 831/1996 г. на ВКС. В това решение няма нито искане нито присъждане на обезщетение за трудова злополука, а е установено причинната връзка на злополуката и заболяването. Съдът не е допуснал грешка в цитираните хипотези на разпоредбата на чл. 159 КТ в редакцията ѝ от 1957 г. Цитираната от въззивника разпоредба е на чл.159 от КТ от 1951 г. отм., действащ само в частта на раздел III ДОО, до 2000 г. В действащият КТ от 1986 г. чл.159 касае трудови възнаграждения, но сумата от 10 950 лева е била изплатена на Ю. М. за съдебни разноски, а не за обезщетение от трудова злополука или трудови възнаграждения. Независимо от това, че в Експертното решение на ТЕЛК № 2211 от 12.11.2019 г. заболяването „Захарен диабет“ е определено като общо, то е възникнало от трудова злополука и е в причинна връзка с тази злополука. Отговорността за него е по силата на увреждането от трудовата злополука. В отговора се сочи още, че съдът определя по справедливост размера на обезщетението за причинените вреди, като преценката му е съобразена със съдебната практика и не са налице отклонения от нея. Твърди се, че ищецът е загубил живота си именно от усложненията на посочените в исковата молба заболявания, а те са в причинна връзка с труда

,който е полагал в ответното предприятие почти през цялата си трудова дейност. Моли да бъде потвърдено обжалваното решение като правилно.

В съдебно заседание жалбоподателят „Р.Е.П.“ ЕООД чрез пълномощника си адв.В.Р. поддържа жалбата си.

Въззиваемите М. С. М. и М.Ю. Д., чрез пълномощника си адв.Б.М. оспорват жалбата.

Смолянският окръжен съд, като взе предвид изложеното във въззивната жалба, възраженията в отговора, становищата на страните в съдебно заседание и след преценка на събраните по делото доказателства счита, че въззивната жалба е подадена в срок, от надлежна страна, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество въззивната жалба е неоснователна, а обжалваното решение, преценено по реда на чл.269 от ГПК е валидно, допустимо и правилно по следните съображения:

3.ският районен съд е бил сезиран от Ю. Д.ов М. с иск срещу „Р.Е.П.“ ЕООД с правно основание чл.200 от КТ за неимуществени вреди в общ размер на размер на 45 000,00 лева, за претърпени болки и страдания от професионални заболявания , установени с ЕР на ТЕЛК № 2211 от 180 от 12.11.2019г. при МБАЛ „Д-р Братан Шукеров“-Смолян, от които 20 000 лева за болки и страдания от „Силикоза I-II степен, късна, бавно прогресираща“, за която е определена 20% СУ, 10 000 лева за болки и страдания от „Вегетативна полиневропатия на горните крайници средна към тежка степен“, за която е определена 30% СУ и 15 000 лева за болките и страдания от причиненото от трудова злополука заболяване „Инсулинозависим захарен диабет“, както и лихвите върху посочените главници от постановяване на решението до окончателното изплащане на обезщетението, и имуществени вреди, представляващи ежемесечни разходи за доплащане на лекарства за поддържащо лечение в размер на 18,94 лева за Теотард-таблетки и в размер на 18,28 лева за Спирива респимат.

Районният съд е уважил изцяло предявените иски за обезщетение за неимуществени вреди, причинени от професионалното заболяване „Силикоза I степен, късна, бавноразвиваща се с 20 % степен на увреждане“ и „Вегетативна полиневропатия на горните крайници средна към тежка степен“ с 30% степен на увреждане и частично в размер на 10 000 лева искът за обезщетение за неимуществени вреди от заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, като е отхвърлил искът за разликата над уважения размер от 10 000 лева до предявения размер от 15 000 лева, искът за имуществени вреди и частично искът за обезщетение за неимуществени вреди представляващи ежемесечни разходи за доплащане на лекарства за поддържащо лечение в размер на 18,94 лева за Теотард-таблетки и в размер на 18,28 лева за Спирива респимат, както и възражението за погасяване на предявеният иск по давност.

Въззивният съд счита, че районният съд е обсъдил всички приетите по делото доказателства в тяхната съвкупност и е изяснил правилно фактическата обстановка по делото,като е направил правилни правни изводи, които изцяло се споделят от въззивната инстанция.

След приемане на делото за решаване по същество с протоколно определение от 10.12.2020г. пълномощникът на ищеца адв.М. е уведомил съда с молба от 22.12.2020г., че ищецът е починал на 13.12.2021г.,като е представил препис-извлечение от акт за смърт и удостоверение за

наследници. С определение № 20271/23.12.2020г. районният съд е отменил дадения ход по същество, конституиран е наследниците на починалия ищец-М. С. М.-съпруга и М.Ю. Д.-син и е насрочил делото на 18.01.2021г., на която дата е приключено съдебното дирене и е даден ход по същество, като в посочения срок е постановено обжалваното решение.

По делото се установява следната фактическа обстановка:

Не е спорно и от представената трудова книжка на Ю. Д.ов М. се установява, че има трудов стаж в ответното предприятие-правоприемник на „Г.-З.“ АД общо 35 години и 3 месеца, от които 23 години и 5 месеца, подземен трудов стаж като „подземен крепач“, и „подземен извозвач, маневрист“. Не е спорно също, че рудниците на „Г.-З.“ АД са признати за силикозоопасни с ПМС № 271 на МС от 1960 г. и всички работници, които са работели в тях са били изложени на вредното въздействие на силициевия двуокис.

От Удостоверение за идентичност на лице с различни имена с изх. № 1154/30.12.2019 г. на Община – З. е видно, че Ю. Д.ов М. и Ясен Давидов М. са едно и също лице с ЕГН *****.

С Протокол № 4013-20-1/19.06.2018 г. на НОИ-ТП-Смолян е извършено проучване на професионална болест на Ю. Д.ов М., като е прието, че същият страда от „Силикоза, I-ви стадий, късна, бавноразвиваща се“. Заболяването е причинено от свободен кристален силициев диоксид, на който е бил подложен при работата му като подземен крепач в рудниците на „Г.-З.“ АД.

С Експертно решение № 2211 от 180 от 12.11.2019 г. на ТЕЛК при МБАЛ „Д-р Братан Шукеров“ АД, гр. Смолян е констатирано, че Ю. Д.ов М. страда от професионални заболявания „Вегетативна полиневропатия II ст. от тежка към средна“, с 30% СУ и „Силикоза I степен късна, бавно-развиваща се“ с 20% СУ. Като водеща диагноза по общо заболяване е посочено „Инсулинозависим захарен диабет“ с 40% СУ или общо 78% СУ. Инвалидизирането е пожизнено, като дата на инвалидизацията за професионалните заболявания е приета 03.05.2017г. В мотивите на решението е посочено, че е постановено след повторната експертиза по Отменително решение на НЕЛК № 0867 от 078 от 24.04.2019 г. след обжалвано ЕР на ТЕЛК - Смолян, пред НЕЛК - София, която го отменя и връща за ново освидетелстване. Решението е връчено на М. на 12.11.2019 г., липсват доказателства и твърдения същото да е обжалвано, поради което съдът приема, че е влязло в сила.

С Решение № 1212/19.09.1997г., постановено по гр. д. № 831/1996г. по описа на ВКС, IV г.о., съдът е признал за установено по иска на Ю. М. срещу „Г.“ АД“, клон гр.З. и Районно управление „Социално осигуряване“ - Смолян, на основание чл. 159, ал.3 КТ (отм.), че като работник в рудник „Градище“ на длъжност „крепач“, на 20.10.1982 г. по време на работа първа смяна и при изпълнение на задача по вентилация на рудника, работел на капака на вентилационен комин, когато вследствие на внезапен взрив в рудника бил изхвърлен от взривната вълна и при падането претърпял черепно-мозъчна травма, а от острия стрес заболял от инсулинозависим захарен диабет, констатиран с Решение на ЦТЕЛК № 75/ 08.12.1994г., т.е. прието е наличието на причинно-следствена връзка между трудовата злополука, станала по време на полагания от М. труд и заболяването от острия стрес „Инсулинозависим захарен в диабет“.

С ЕР на ТЕЛК № 0884/23.07.1990г., ЕР на ТЕЛК № 1126/31.07.1992г. и с ЕР на ТЕЛК № 1842/30.11.1995 г. на ТЕЛК - Смолян на Ю. Д.ов М. е призната трета група инвалидност по общо

заболяване (Захарен диабет инсулинозавим тип със значителни инсулинови нужди, Двустранен слухов неврит с II ст. слухова загуба) и трета група инвалидност по професионално заболяване (Вегетативна полиневропатия на горните крайници II-III ст.) със срок на инвалидност по последното решение от 01.01.1990г. до 01.11.1997г.

Със Заповед № 24/26.07.2018г. е прекратено трудовото правоотношение между „Г.-З.“ АД и Ю. Д. ов М. на основание чл.328, ал.1, т.10б ат КТ.

От показанията на свидетеля Д.Р.Р. се установява, че с Ю. М., който му е баджанак се виждат поне веднъж седмично. Твърди, че той трудно се движи, болят го краката, има задух, има болки в ръцете и в корема. Случва се да не може да се изкачи до третия етаж. Не може да работи и да помага на семейството си, което много го притеснява. Сочи, че в това състояние е от около 10 години и всяка година лежи по болници.

М.Ю. Д.–син на Ю. М., разпитан в качеството си на свидетел преди смъртта на баща си, твърди в показанията с, че постоянно общува с баща си и го кара с колата си по болници. Твърди, че го болят ръцете и краката, има болки и в раменете и врата, диабетът също му създава проблеми. Майка му го придружава, когато ходи до тоалетна и в банята. Бързо се изморява. Не може да се придвижва далече, задушава се. Спи неспокойно, събужда се и вика. Чувства се неудобно, че ангажира близките си. Притеснява се, че не може да общува с приятели и съседи, постоянно трябва да е с придружител. Миналата година паднал в банята и си ударил силно главата. Нещата с него се усложняват. Правилно районният съд, преценяйки показанията на свидетелите по реда на чл.172 от ГПК им е дал вяра, като кореспондиращи със заключенията на вещите лица по приетите СМЕ д-р Ш. и д-р Б.

Вещото лице по приетата по делото СМЕ д-р З. Ш. дава заключение, че силикозата е професионално заболяване, което се развива в резултат на вдишване на свободен силициев двуокис, намиращ се в състава на рудничния прах над пределно допустимите концентрации от 2мг на кубичен метър. Заболяването уврежда целия организъм, но се появява задължително най-напред в белите дробове. Отначало протича почти безсимптомно. На по-късен етап от заболяването се наблюдават кашлица с отделяне на храчки, болки в гърдите, задух и заморяване при малки усилия. Развитието е прогресиращо, често бавно и късно, но винаги необратимо. За първи път при Ю. М. това заболяване е регистрирано при прегледа на белите дробове от 1994 г. Силикозата не се лекува и има неблагоприятна прогноза. Постепенно се развиват усложнения, като най-напред на белите дробове - ХОББ, силикотуберкулоза, дихателна недостатъчност. Тъй като силикозата не се лекува, следва да се провежда поддържащо лечение на усложненията. Вещото лице д-р Ш. сочи, че въпреки, че в ЕР на ТЕЛК не е отразено, при Ю. М. е установено едно от най-често срещаните усложнения, а именно, ХОББ, което е отразено във всички епикризи от Отделението за професионални болести на УМБАЛ „Св.Георги“-Пловдив. За ХОББ на ищеца са предписани медикаменти по рецептурната книжка, в това число „Теотард“ и „Спирива респимат“. В съдебно заседание, вещото лице д-р Ш. допълва, че при силикозата най-тежкият стадий е трети и е без значение дали работникът е извозвач или миньор, той е изложен на въздействие на рудничния прах, съдържащ силициев диоксид, който се намира навсякъде в рудника. Неговата концентрация не е чак толкова висока след 1957 г., когато е прекратено сухото бурене, но тя и след това е над ПДН. Силикозата съществува само при работещите в рудника, под земята, навън я няма. Това заболяване може да започне да действа късно, години след извеждане от вредната среда или да

бъде открито късно. Свободно силициевия прах полепва по алвеолите на белия дроб и пречи на обмяната на кислорода с кръвта. Поради това дишането е затруднено, липсва и сила (задух и умора). Тютюнопушенето няма отношение към силикозата, но влияе на ХОББ.

Вещото лице д-р А. Б.по приетата по делото СМЕ дава заключение, че е налице причинно-следствена връзка между заболяването „Веgetативна полиневропатия на горните крайници, средна към тежка степен“ и работата на Ю. М. като подземен извозвач и крепач в ответното дружество и неговия праводател, както и е налице причинно-следствена връзка и между заболяването „инсулинозависим захарен диабет“ и описаната трудова злополука през 1982 г. и причинения от нея стрес, който от своя страна е причинил заболяването. От заболяването „Веgetативната полиневропатия“, вещото лице посочва, че М. понася болки и страдания предимно в дисталните части на горните крайници, като болките са с дифузен характер и са придружени с чувство на разпъване, изтръпване, парене или измръзване. Болките са от леки до силни и мъчителни и се засилват при студ и влага. Може да се наблюдава промяна в цвета на кожата, усещане за скованост или обезчувстване. Усеща се и затопляне, наблюдава се посиняване, зачервяване или побеляване в пръстите. Болните усещат слабост в ръцете, невъзможност за задържане или дори изпускане на предмети. Намалена мускулната сила. Може да има оток по пръстите и дланите. От заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, ищецът търпи прогресираща умора и отпадналост, усеща жажда и сухота в устата, често уриниране, повишено чувство на глад, сърбеж по кожата, нарушение в зрението, тръпнене, мравучкане или болки в краката. Диабетиците са изложени на по-чести инфекции. И двете заболявания имат неблагоприятен прогноз и прогресиращ характер. При извеждане от средата и лечение хода на заболяванията е бавнопрогресиращ. При липса на лечение, те достигат тежка форма на развитие. Инсулинът изцяло се поема от здравната каса. Ищецът заплаща само за придружаващото заболяване ХОББ.

Дейностите, които е извършвал Ю. М. като подземен извозвач/маневрист и като крепач са свързани с натоварване на целия опорно-двигателен апарат, преимуществено на горните крайници, като тези дейности са свързани с физическо и психическо натоварване. Степента на натоварване е доста висока и то преимно на горните крайници, като при дейността, извършвана от ищеца като крепач се налага и работа с вибрационна техника. Заболяването „Веgetативната полиневропатия“ при ищеца е получено вследствие на специфичните условия, при които е полагал труд в ответното дружество при изпълнение на длъжностите „подземен извозвач и подземен крепач“ поради натоварване основно на горните крайници. Вещото лице д-р Б. посочва, че през периода 1966-1972г. е имало наличие на свободен силициев диоксид над нормата от 2 мг на кубичен метър. След въвеждане на мокрото бурене в рудниците след 1957г. нивото му намалява значително, но в посочения период са замервани количества значително над нормата от 3,67 мг и повече. Вещото лице сочи, че крепачите влизат в съприкосновение с отработената въздушна струя при ремонт на крепежните елементи по минните изработки, където минава мръсната струя, в която има наличие на силициев диоксид. При подземните извозвачи при товарене на руда от улук и отбита маса, при прокаране на комин, също влизат в съприкосновение с въздушна струя, в която има силициев диоксид. Силикозата се развива в резултат на вдишване на свободен силициев диоксид и отлагането му в белия дроб. Болестта се развива в продължение на 5-10 години, дори и след отстраняване от вредната среда. В белия дроб се образуват малки възелчета или по-големи туморовидни. Процесът е различно дълъг-може да е късно и бавно развиваща се след 15-20 години

или остра силикоза, симптомите на която се развиват до 2 години след инхалация на кварц. Заболяването силикоза при ищеца е в причинно-следствена връзка с работата му в рудниците и въздействието на свободен силициев диоксид в работната среда.

От заключението на вещото лице инж.Д.Л. по приетата по делото СТЕ се установява, че при длъжността „подземен крепач“ са ангажирани предимно горните крайници, като натоварването е динамично. Тези работници работят с тежки инструменти и предмети. При „подземния извозвач“ се наблюдава и товарене по ръчен способ. На къси разстояния понякога извозвачите пробутват вагоните ръчно. При маневристите, натоварването е голямо, що се касае до физическо усилие и психическо натоварване, защото има голям риск. При „крепачите“ се понасят вибровъздействия от техниката, с която работят при обрушване и при анкерирание, които дейности се изпълняват с пневматични пистолети. При ремонт на крепежни елементи крепачите влизат в съприкосновение с отработената въздушна струя, която носи със себе си силициев двуокис. В съдебно заседание вещото лице допълва, че работодателят е следвало да подсури на работниците предпазни маски и други лични предпазни средства, в това число противовибрационни ръкавици, каквито не се твърди да са осигурени.

При така установената фактическа обстановка правилно районният съд е квалифицирал предявените искове по чл.200 от КТ и правилно е приел, че са основателни относно претендираното обезщетение за неимуществени вреди от професионалните заболявания „Силикоза I степен, късна, бавноразвиваща се“ и „Вегетативна полиневропатия на горните крайници, II ст.“ и частично основателен относно заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“ в размер на 10 000 лева, а в останалата част искът е отхвърлен.

Неоснователно е оплакването в жалбата за неправилност на обжалваната осъдителна част от решението, поради нарушаване начл.229,ал.2 от ГПК.

Съгласно чл.229,ал.1,т.2 от ГПК в случай на смърт на някоя от страните производството по делото се спира, а съгласно ал.2, изречение последно на чл.229 от ГПК, ако е било завършено съдебното дирене, производството се спира след постановяване на решение. Съобразно чл.230,ал.1 от ГПК производството се възобновява служебно или по искане на една от страните, след като бъдат отстранени пречките за движението му, за което съдът в случаите на смърт на ищеца и сам взема необходимите мерки.

В конкретния случай районният съд, след като е бил приключил съдебното дирене и е дал ход по същество с протоколно определение от 10.12.2020г. при смърт на ищеца на 13.12.2020г. е следвало да постанови решение съгласно чл.229,ал.2, изречение последно от ГПК, след което да спре производството, да изиска удостоверение за наследници, да конституира същите като правоприемници на ищеца на основание чл.227 от ГПК и да им връчи препис от постановеното решение. Като не е спазил точно посочената процедура, а е отменил дадения ход по същество, конституирал е наследниците на ищеца и след проведено заседание по същество е постановил решение, районният съд не е допуснал съществено процесуално нарушение, което да е нарушило правата на страните и да е основание за отмяна на обжалваното решение. Разпоредбата на чл.229, ал.2, изречение последно от ГПК е предвидена за процесуална икономия, защото не е нужно повтаряне на процесуални действия с участието на правоприемниците, след като ищецът е починал след приключване на съдебното дирене и даване ход по същество. Извършеното от

районния съд повторение на последното заседание с участието на правоприемниците, за което страните са били редовно призовани, не нарушава правата на страните и не води до неправилност на решението, каквото неоснователно оплакване се поддържа във въззивната жалба.

Неоснователно е и оплакването, че неправилно районният съд е отхвърлил възражението за изтекла погасителна давност. Съгласно чл.120 от ЗЗД давността не се прилага служебно. Според чл.358,ал.1,т.3 от КТ исковете по трудови спорове, какъвто е и искът по чл.200 от КТ,(с изключение на посочените в т.1 и т.2), се предявяват в 3-годишен срок, като според чл.358,ал.2,т.2 срокът тече от деня, в който правото, предмет на иска е станало изискуемо или е могло да бъде упражнено. Правилно районният съд е приел, че възражението за изтекла погасителна давност следва да бъде направено най-късно с отговора на исковата молба, в който смисъл е т.4 от ТР № 1/09.12.2013г. по тълк.д.№ 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, Решение № 111/08.10.2010 г. на ВКС по т.д. № 1068/2009 г., I т.о. и Решение № 85/17.06.2011 г. на ВКС по т.д. № 682/2010г. , II т.о., поради което след като в отговора на исковата молба не е направено възражение за изтекла давност, то същото е преклудирало и съдът не следва да се произнася по него.

Неоснователно е и оплакването, че ищецът Ю. М. е обезщетен за причинените му неимуществени вреди от заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“ с Решение № 1212/19.09.1997г. по гр.д.№ 831/1995г. на IV г.о.на ВКС. С посоченото решение съдът е признал за установено по предявения от М. иск срещу „Г.“ АД“, клон гр.З. и Районно управление социално осигуряване - Смолян, на основание чл. 159, ал.3 КТ (отм.), че като работник в рудник „Градище“ на длъжност „крепач“, на 20.10.1982 г. по време на работа първа смяна и при изпълнение на задача по вентилация на рудника, работел на капака на вентилационен комин, когато вследствие на внезапен взрив в рудника бил изхвърлен от взривната вълна и при падането претърпял черепно-мозъчна травма, а от острия стрес заболял от инсулинозависим захарен диабет, констатиран с Решение на ЦТЕЛК № 75/ 08.12.1994г. С оглед посоченото със съдебното решение е прието само наличието на причинно-следствена връзка между трудовата злополука, станала по време на полагания от М. труд, преживения вследствие на злополуката стрес и заболяването „Инсулинозависим захарен в диабет“ и не е присъждано обезщетение за това заболяване, а са присъдени само разноски по делото в размер на 8 950 лева. След заплащане на таксите и разноските по изпълнителното производство сумата е станала 10 950 лева, видно от приложеното по делото удостоверение от СИС, от което се установява, че по издадения по гр.д. № 12/1995г. по описа на ЗРС изпълнителен лист е изплатена сумата от 10 950 лева.

От приетите по делото СТЕ, СМЕ и ЕР безспорно се установява наличието на причинно-следствена връзка между условията на труд в ответното дружество, при които е работил Ю. М. и професионалните заболявания „Вегетативна полиневропатия“ и „Силикоза“, от които е заболял. С влязлото в сила посочено по-горе решение на ВКС е прието наличието на причинно-следствена връзка и между претърпяната от ищеца трудова злополука на 20.10.1982г. и заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“. Съгласно чл.56,ал.2 от КСО за професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения. След като заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“ е отключено вследствие преживения стрес от злополуката, макар последното заболяване да не е включено в списъка на професионалните заболявания, то е последица от претърпяната трудова злополука, поради което за него на ищеца се

дължи обезщетение.

Неоснователно е и оплакването за неправилно определяне на размера на присъдените от районния съд обезщетения за трите заболявания в нарушение на принципа за справедливост, визиран в чл.52 от ЗЗД и несъобразяване от районния съд на социално-икономическите условия към момента на увреждането.

Понятието справедливост не е абстрактно, а е обусловено от редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства – характер и степен на увреждането, начин и обстоятелства, при които е получено, произтичащите от него физически и психологически последици за увредения, тяхната продължителност и интензитет, възраст на увредения, социално и обществено положение и др., които следва да бъдат преценени в тяхната съвкупност./ т. 11 на ППВС № 4/68 г./ Неимуществените вреди са индивидуално определяеми и паричното обезщетение за тях следва да съответства на необходимото за преодоляването им. В понятието „неимуществени вреди“ се включват всички телесни и психически увреждания на пострадалия, претърпените болки и страдания, в това число и негативни изживявания на лицето, в резултат на причинения от увреждането социален дискомфорт. С оглед това разбиране, при определяне на този размер съдът следва да вземе предвид всички обстоятелства, които имат отношение към твърдяните от ищеца неимуществени вреди.

Относно професионалното заболяване „Силикоза I степен, късна, бавноразвиваща се с 30 % степен на увреждане“, установено с ЕР на ТЕЛК № 2211 от 12.11.2019г. от показанията на разпитаните свидетели и заключението на вещото лице д-р Ш. по приетата СМЕ се установява, че уврежда целия организъм, но най-напред засяга белите дробове и води до кашлица с отделяне на храчки, болки в гърдите, задух и заморяване при малки усилия. От показанията на свидетелите се установява, че Ю. М. трудно се е движил, имал е задух, не е можел да се изкачи до третия етаж, много бързо се е изморявал, не можел да се придвижва далече, задушавал се е, не можел да работи и да помага на семейството си, което много го е притеснявало. Притеснявал се е също, че не може да общува с приятели и съседи, постоянно трябва да е с придружител. Чувствал се е неудобно, че ангажира близките си. Заболяването е установено още през 1994г., видно от етапната епикриза от отделението по професионални болести при УМБАЛ „Св.Георги“-Пловдив. Следва също така да се отчете, че М. е страдал и от едно от най-често срещаните усложнения на силикозата, а именно, ХОББ, за което е диспансеризиран през 2016г. и са му изписвани медикаменти за поддържащо лечение. Вещото лице сочи, че заболяването е нелечимо и започналият силикозен процес не спира своето развитие и след прекъсване на праховата експозиция. С оглед изложеното, като е съобразил всички посочени по-горе фактори правилно районният съд е уважил иска за претендираната сума от 20 000,00 лева, която се явява справедлив еквивалент на претърпените от Ю. М. болки и страдания и негативни психически изживявания от заболяването „Силикоза“ и невъзможността нормално да общува с близки и приятели, притесненията, че ангажира близките си и не може да работи и да им помага. Правилно законната лихва е присъдена, считано от постановяване на решението, както е поискано в исковата молба, макар че същата е дължима от посочената дата на инвалидност в решението на ТЕЛК.

Относно заболяването „Вегетативна полиневропатия на горните крайници, II ст.“ Районният съд правилно е уважил иска за претендираната сума от 10 000 лева. От показанията на разпитаните свидетели се установява, че Ю. М. страда от болки в ръцете и краката, трудното се придвижва, оплаква се от болки и в раменете и врата. Тези болки са търпани в продължителен период от време, като заболяването е констатирано с Протокол на ДЕК от 06.07.1989г. и ЕР на ТЕЛК № 1126/31.07.1992г. Ю. М. се е чувствал неудобно, че не може да помогне по никакъв начин на близките си, а самия той се нуждае от помощ и ги ангажира. От приетата по делото СМЕ се установява от вещото лице д-р Б. че М. е понасял болки и страдания предимно в дисталните части на горните крайници, като болките са били с дифузен характер и са придружени с чувство на разпъване, изтръпване, парене или измръзване. Болките са от леки до силни и мъчителни и се засилват при студ и влага, наблюдава се промяна в цвета на кожата, усещане за скованост или

обезчувстване, посиняване, зачервяване или побеляване в пръстите, усеща се слабост в ръцете, невъзможност за задържане или дори изпускане на предмети, намаляване на мускулната сила. Възможен е и оток по пръстите и дланите. С оглед изложеното правилно районният съд е преценил, че сумата от 10 000 лева ще се яви справедлив еквивалент на претърпените болки и страдания от заболяването „Вегетативна полиневропатия“, ведно със законната лихва, считано от постановяване на решението, както е поискано с исковата молба.

Правилно е определено и обезщетението за неимуществени вреди от „Инсулинозависим захарен диабет“ в размер на 10 000 лева. От показанията на разпитаните свидетели, които кореспондират със заключението на СМЕ се установява, че М. е бил измъчван от диабета, който му е създавал проблеми. Имал е болки в краката и трудно се е придвижвал, като е бил необходим придружител. Вещото лице д-р Б. сочи, че заболяването води до прогресираща умора и отпадналост, жажда и сухота в устата, често уриниране, повишено чувство за глад, сърбеж по кожата, нарушение в зрението, тръпнене, мравучкане и болки в краката. Всички тези болки и неудобства са търпени в продължителен период от време, като заболяването е констатирано с ЕР на ТЕЛК № 1842/30.11.1995г. С оглед изложеното правилно районният съд е приел, че сумата от 10 000 лева ще се яви справедлив еквивалент на претърпените от М. болки и страдания от заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, ведно със законната лихва, считано от постановяване на решението, както е поискано с исковата молба.

Неоснователно е оплакването в жалбата, че обезщетението не е съобразено с обществено-икономическите условия в страната към момента на увреждането. Ищецът е претендирал посочените обезщетения за неимуществени вреди на основание ЕР на ТЕЛК № 2211/12.11.2019 г., а не на основание медицинските документи за първоначално установяване на заболяванията, поради което при определяне на размера на обезщетението са съобразени обществено-икономическите условия в страната към момента на установяване на заболяванията с ЕР на ТЕЛК.

По изложените съображения въззивната жалба е неоснователна, а обжалваното решение като правилно ще следва да бъде потвърдено. На основание чл.81 във вр. с чл.78,ал.3 от ГПК във връзка с чл.38,ал.2 от ЗА ще следва да бъде осъден жалбоподателя да заплати на адв.Б.М. М. адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ на въззиваемите за въззивна инстанция в размер на 1730 лева на основание чл.7,ал.2,т.4 от Наредба №1/09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Мотивиран от горното Смолянският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 20006/25.01.2021г., постановено по гр.д.№ 2/2020г. по описа на 3.ския районен съд, в частта му, с която е осъдено на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г., обезщетение за неимуществени вреди вследствие на професионалното заболяване „Силикоза I степен, късна, бавноразвиваща се с 30 % степен на увреждане“, от която е страдал Ю.

М., в размер на 20 000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението, в частта, с която е осъдено на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г. обезщетение за неимуществени вреди вследствие на професионалното заболяване „Вегетативна полиневропатия на горните крайници, II ст., от която е страдал Ю. М., в размер на 10 000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението, в частта, с която е осъдено на основание чл. 200 КТ „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020г. обезщетение за неимуществени вреди от заболяването „Инсулинозависим захарен диабет“, причинено на Ю. М. от трудова злополука, възникнала на 20.10.1982 г., в размер на 10 000,00 лева, ведно със законната лихва, считано от 25.01.2021 г. до окончателното изплащане на обезщетението, в частта му, с която е осъдено „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** с адрес: с. С., общ. З., обл. Смолян - наследници на Ю. Д.ов М., ЕГН *****, починал на 13.12.2020 г., разноси по делото, в размер на 888,89 лева, съобразно уважената част от иска и в частта му, с която е осъдено „Р.Е.П.“ ЕООД, с ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М. да заплати в полза на РС - З., разноси в размер на 2200 лева, от които - 1600 лева ДТ върху присъдените обезщетения за неимуществени вреди и 600,00 лева - за съдебномедицински експертизи.

В останалата част решението не е обжалвано и е влязло в законна сила.

ОСЪЖДА „Р.Е.П.“ ЕООД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. З., ул. „Ст. С.“ № 2, представлявано от управителите Р.Б. и Е. М., да заплати на адв.Б.М. М. на основание чл.38,ал.2 от ЗА адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ на въззиваемите М.С. М.,с ЕГН ***** и М.Ю. Д.,с ЕГН ***** в размер на 1730 лева за въззивна инстанция.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____